מסורת הש"ם

 לניל ו.], צ) [פסחים מב.],
 נעיל ו.], ד) [פסחים מב.],
 [לעיל ו.], ד) [פסחים מב.],
 [ל"ל אביי אמר], ו) [מנחות
 נס: פסחים כד. מא: נזיר למ: ב"מ קטו: כריתות ד. ה. סנהדרין סג.], t) [לעיל 1: תוספתא פ״א ה״ו תוספתת דמכות פ"ד ה"ג], ה) מעשר שני פ"ל מ"ב ב"ק יב: (בכורות לה), ט) [ויקרת כב], ע' תו' ב"ק י"ב ע"ב ד"ה ואס (ע' תו' ב"ה, מרא"כ),

הגהות הב"ח

(א) גם' אמר אביי אפיק (הקטרת מקלתו) תא"מ ונ"ב גי" מקנמו) מח"מ ונ"ב גיי רקייי חדא מינייהו: (3) רש"י ד"ה לא נאמר וכו' בההיא פרעה אלא אמור בלאו הכי (אמור) [אמר] הקנ"ה הס"ד ולח"כ מ"ה לאו אמור למור להס נישראל:

הגהות הגר"א

[8] גב' מאי לאו כר. ובלאייה ז'יל כן דקאמר יכול אפי והאיך אפשר לומר כן והא ממיב לא מקריבו אלא דקאי אדמי דבהכי משמעי בקדשי ב"ה ר' אומר כו' וא"יל קרא וכי אמי לנדר דקלא בל מקדישו קאי על נדבה: [ב] שם אמר אביי. ל"ל אביי אמר: אתר אביי. זייל אביי אתר:
[2] שם אפיק הפעורת מקלמו.
[2] שם אפיק הקטנות מקלמו.
[7] רש"י דייה וקבעי כר ויייל
מאי ואלא וליי. דפון דרבשינ
מדבה ולנדר שויהם לא יילה לא
מדבה ולנדר שויהם לא יילה לא
שייך אומו: [ח] ""ה מוכרין. במן
לישראל הוא ככב אשי לקמן:
[1] בא"ד בזמן הזה. ל"ג:

רבינו גרשום

עובר בעשה. דלאו הבא מכלל . עשה עשה: אברי בעלי מומיו. אימוריז לוקה משום הקטרת כולו אימורץ לוקה משום הקטרוו כולו ומשום הקטרת מקצתו דיש בכלל כולו מקצתו. ואביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות. על לאו שכולל בו ב׳ איסורין דכל הקטרת כולו וכל הקטרת מקצתו מחד לאו נפקא מלא תתנו: בגברי קתני. אם נפקא מלא וחומו: בגברי קתני, אם הם חמשה אחד מקדיש ואחד שוחט ואחד מקטיר לוקה כל אחד: מתני' הכחנים ממירין כקרבן שלחן וישראל ממירין בקובן שלות וישואל ממודין לא בשלחן אין הכהנים ממודין לא בחמאת ולא באשם. של ישראל: והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. היינו קדושת של מעשר שחלה עליו בבית הבעלים אף כל תמורה . בבית הבעלים וכיון שבא ליד כהן . צא מבית בעלים הילכך אין ממירין: גמ' בכור מוכרין אותו הכהנים תמים חי ובעל מום חי ושחום ומקרש בו את האשה. יממונן הוי: הואיל ואית ליה לכהן זכיה בנויה. דכיון דאין מזבח הוי כולו דכהן: אי בומן הזה מי איכא תם שחום. הא אין במומו כדתנן בבכורות מעשה בזכר של רחלים זקן וכר׳: לא בזכר של דוולים דון יכי. לעולם בזמן הזה. ודקא קשיא לך מי איכא תם שחוט מי קתני מי איכא תם שחוט מי קתני בפירוש בברייתא אבל תם שחוט לא לא היא גופא קמ"ל דמוכרין אותו תמים חי

שימה מקובצת

לא נאמר ברברים. עי׳ בהשמטות רמות המסכח: תיובתא דאבי בטוף המטכות: דניבוא האביי תיובתא. נ"א קשיא והיא גרסת הרב המעילי, וז"ל קשיא הנה יושב אביי ולא מצא ידיו ולשעה ואנחנו נדע כי עמדו דבריו אחר ואנחנו נדע כי עמדו דבריו אחרי
הנודע שאמר אין לוקין על לא שבכללח... (אמת וכן פסק הרב עיכ.) אמר לו רבי עקיבא והלא כבר וכו'. גליון עיי חוס' מנחות דף צג עיא (ד'יה לפי): אף תמורה בבית הבעלים. עיי השמטות בסוף המסכ': אשמועינן רבכור מוכרין אותו זמים חי. גליון אבל שחוט לא רהשמטוח דאי בפנים קדוש הוא ובזיון . למכור קדשים ואי בחוץ שחוט למכור קושה הא בוודץ שהוטי חוץ אסור בהנאה. תוס': תום' ד"ה אביי אמר וכו'. וכן מוכח הסוגיא דקאמר בסמוך אפיק בפר חברו אבל מי שההקדש שלו נדבה מעשה אומו. לבעל מום לדמי קדשי בדק הבית דלמזבח לא אפשר לאקרוביה דהא כתיב (ויקרא כב) לא תתנו מהם וגו': יח אין לי. רבוי להתפים בעל מום לבדק הבית: אלא. על ידי נדבה כגון הרי זו לבדק הבית: נדר מנין. שאם אמר הרי עלי בהמה לדמי בדק הבית ^{כון} שמצוה להפריש בעל מום תלמוד

לומר ולנדר והכי יחו נמי דריש נדבה מעשה אותו ולנדר כלומר וכן לנדר: לה ירלה אלו קדשי מובח. דשייכה קדשי מזבח תלמוד לומר ולנדר לא ירצה יו זה בהו הרנאה: אין לי אלא נדר. קרשי מזבח ואין לי אלא נדר נדבה מנין דנדר סמוך ללא ירצה ומשמע דאם ת"ל נדבה רבי אומר לא ירצה בהרצאת נדר הרי עלי עולה לא יביא בעלת מוס: נדבה מנין. שאין רשאי לומר גופו הכתוב מדבר היינו תנא קמא מ[א] מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אפ" אקדשיה לדמי נסכים נמי לקי ורבי סבר על בעלת מום הרי זו למזבח: תלמוד לומר נדבה. ולנדר לא ירצה והכי לקי ורבי סבר מידריש נדבה אשר תעשה אותו או בהרצאת גופו ס (נמי) לקי אבל בדמי נסכים נדר לא ירלה: רבי אמר לא ירלה לא לקי ש"מ ואלא אותו למה לי לכדתניא בהרצאת גופו הכתוב מדבר. שלא נדבה תעשה אותו אותו ₪ תעשה נדבה סנדבה יקריבנו והיינו נמי קדשי מזבח כתנא ואי אתה עושה תמים נדבה לבדק הבית קמא: [ד] וקבעי אלא אומו למאי מיכן אמרו יהמקדיש תמימים לבדק הבית אתא. כלומר תינח כוליה קרא מוקמת עובר בעשה ומנין אף בלא תעשה שנאמר לדרשה דקה דרשת החי נדבה ונדר: אלא אומו. דכתיב (שם) נדבה תעשה "וידבר ה' אל משה לאמר לימד על הפרשה אותו למה לי: אותו. בעל מום משהיא בלאו דברי ר' יהודה א"ל סרבי לבר אתה מקדיש לבדק הבית כו': עובר קפרא מ מאי משמע א"ל דכתיב לאמר לא בעשה. אהאי עשה דאמרינן ואי נאמר בדברים בי סרבי אמרי ס(לא) אמור אתה מקדיש תמימים דהיינו לאו הבא איתמר המעלה יו אברי בעלי מומין לגבי מכלל עשה ועשה הוא: לא נאמר מזבח יחים אמר רבא יעובר משום בל תקטירו בדברים. כלומר בההיא פרשה (ב): כולו ומשום בל תקטירו יו מקצתו ובו (י) אמר לה המור. כלומר הכי אמר אביי) יצאין לוקין על לאו שבכללות מיתיבי המקדיש בעלי מומין לגבי מזבח עובר הקב"ה לאו אמור להם לישראל דלאו איכא הכא דאי עברי אהך פרשה עוברין בלאו: אברי כו'. הנתחים משום חמשה שמות תיובתא דאביי אמר יחאביי בגברי קתני אי בגברי עובר כמשפט עולה: על לאו שבכללות. דהקטרת כולו ומקלתו מחד לאו נפקי ואשה לא תתנו מהסשי כדפרישית לעיל הו:] אבל לכולהו איכא לאו לכל חד וחד דהקדש נפיק מכל אשר בו מום לא מקריבו ודרשינן ליה לעיל (דף ו:) לא תקדישו ושחיטה מלא תקריבו אלה לה׳ דגבי עורת או שבור וזריקה מלא

תקריבו דגבי מעוך וכתות (ויקרא כב)

והאי אין לוקין דאמר אביי אין לוקין

תרתי קאמר אבל חדא יש איכא

ואליבא דמאן דאמר חדא מיהא לקי

אלאו שבכללות בשילהי פרק שני

לפסחים (מא:): משום ה' שמות. וחשיב

להו להני תרי בתרי: בגברי קתני.

דלאו בהכי עסקינן דאי עבדינהו לתרוייהו לילקי תרי אלא מילי מילי

קתני שאם הקטיר כולו עובר משום

בל תקטירו כולו או אם אדם אחד

מקטיר מקלתו לוקה משום מקלתו

אבל מ אי מקטיר חד לכולהו לא לקי

אלא משום כולו: אפיק חדא מינייהו.

עוברין מיבעי ליה אלא פשימא בחד גברא ותיובתא דאביי ייז אמר אביי נו אפיק (b) הקטרת מקצתו ועייל קבלת הדם קבלת דם לר' יוםי ברבי יהודה אית ליה לתנא קמא לית ליה קשיא ל"א והא מדסיפא רבי יוסי בר' יהודה היא רישא רבנן תיובתא דאביי תיובתא: מתני' הכהנים ממירין ייו בשלהן וישראל ממירין בשלהן יאין הכהנים ממירין לא בחמאת ולא באשם ולא בבכור אמר רבי יוחנן כן נורי מפני מה אין ממירין בבכור אמר לו ר' עקיבא חמאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חמאת ואשם אין יי ממירין בו אף בכור אין ממירין בו אמר רבי יוחנן בן נורי מה ישלו אם אינו ממיר בחמאת ואשם שאיו . זכין בהן בחייהן תאמר בבכור שזכין בו בחייו אמר לו רבי עקיבא והלא כבר נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קודש היכן קדושה חלה עליו בבית הבעלים אף תמורה כבית הבעלים: גב" תגן התם יש®יבכור מוכרין אותו תם חי ובעל מום חי ושחום ומקדשין בו ס האשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בזמן יהזה הואיל ואית ליה לכהן זכייה בגוויה יים (הואיל ויש לכהן שותפות בו) אבל בזמן שבית המקדש קיים כיון דתם להקרבה הוא כי דקאי אין מוכרין אותו תמים חי איתיביה רבא לרב נחמן מוכרין אותו תמים חי חי אין שחום לא אימת אילימא בזמן הזה מי איכא תם שחום אלא פשימא בזמן שבית המקדש קיים וקתני ישנמי מוכרין אותו תמים חי (אלמא אית ליה לכהן זכייה בגוויה) לא לעולם בזמן הזה ייומי קתני מוכרין אותו תמים חי אין שחום לא הא גופא אתא כו לאשמועינן דבזמן הזה נמי מוכרין אותו תמים חי

איתיביה או כולו או מקלתו ועייל קבלת הדם דנפקא מלא תקריבו דמיד בן נכר וְיִּקרא כבּן: וקפריך קבלת הדם לחנא קמא לים ליה. וקחשיב ה': רישא רבנן. כלומר רישא רבנן היא דלא מחייבי אקבלת הדם ואפילו הכי קא חשיב ה' וקשיא לאביי: בארבר' הכהנים ממירים בשלהן. קרבנות שהפריש הכהן לא לעצמו אם המיר בהן נתפסים בתמורה: **לא בחטאת ואשם.** שנתן לו ישראל שיקריבנו לו אם המיר בו הכהן אינו עושה תמורה על ידו דהא אין לו חלק בו אלא משעת הקטרת אימורין ואילך וזכה לש בבשר ואמר בברייחא בהאי פירקא [ט.] אין אדם מתפים בדבר שאינו שלו: ולא בבכור. שנתן לו ישראל וטעמא מפרש הכא במשנה גופה: מפני מה אין. הכהנים ממירין בבכור והלא כולו שלהן הוא ומחיים הוא נותנו לו ואין הישראל מתכפר בו: כשם שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם. דהא ודאי פשיטא לן דאינו זוכה בהן אלא מהקטרת אימורין ואילך: מה לי אינו ממיר בחטאם ואשם. כלומר דין הוא שאין כהנים ממירין בחטאת ואשם כו': הוא והמורחו. מקיש התמורה להקדש עלמו היכן קדושה חלה על ההקדש בבית הבעלים אף תמורה לא תחול אלא בבית הבעלים אבל בבית כהן לא חיילא לגמרי הלכך אין כהן ממיר בבכור אבל ישראל אם המיר בו נתפס בקדושה שהרי ברשוחו חלה קדושה על הבכור: גב" מוכרין אוסו סמים חי. השתא משמע בין בזמן המקדש בין בזמן הזה והכי משמע אם בית המקדש קיים מוכרין אוחו כהן לכהן חי ואוחו כהן יקריבנו אבל שחוט לא דבזיון קדשים הוא דלאו אורח ארעא לעשות סחורה בדבר שקרב ממנו למובח ואי בזמן הזה הוא מוכרין אותו תמים חי בין כהן לכהן בין 🖂 כהן לישראל והלוקח ימתין עד שיפול בו מום ויאכלנו דבכור [1] בזמן הזה משנפל בו מום אין בו אלא איסור גזל שגזל את הכהן ואם מכרו כהן או נתנו לו מותר לאוכלו וכדאמרינן בבכורות [בפ' כל פסולי המוקדשין] (דף לב:) גבי בכור בעל מום ^{גם} (כל פסולי המוקדשין) ב"ה מחירין ואפי׳ עובד כוכבים מותר לאכול הימנו אבל לה בתם שחוט בזמן הזה ליכא: ומקדש בו. כהן את האשה דממוניה הוא: לא שנו. דכהן יכול למוכרו חי: אלא בומן הוה. דלה קאי להקרבה: ואים לכהן וכייה בגויה. מחיים דבומן הוה נמי הוו הבכורות לכהנים: אין מוכרין אותו סמים חי. דלית לכהן זכייה בגויה אלא מהקטרת אימורין ואילך: מי איכא הם הוי קדשים בחוץ: מי קסני שחוט לא. דמשמע מינה דלאו בזמן הזה דבזמן הזה ליכא מם שחוט: הא גופא קמ"ל. כלומר מאי דקתני בברייתאלים גופה איצטריך לאשמועינן דמוכרין אומו ממים חי דם"ד דלית בהו זכייה עד שיפול בו מום ולאו משום דתידוק מינה שחוט לא דהא בזמן הזה קמיירי ובזמן הזה ליכא מם שחוט: בבכור

דחמר חביי חין לוקין תרתי קחמר חבל חדח לקי וחליבח דמ"ד חדה מיהה לקי אלהו שבכללות בשילהי פ׳ כל שעה (פסחים דף מא:) לשון רש"י וכן מוכח הסוגיא: שאין ובין בחייהן. ואם ינדבה תעשה [אותו] יוה קדשי בדק הבית ואין ינדבה תעשה אותו] יוה קדשי בדק הבית ואין אלא גדבה גדר מנין ת"ל ולנדר יכול אפי

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות. פרש"י דהא אין לוקין

תאמר ואי זכין בהן בחייהן היכי מימר למאן דאמר בגמרא בתר מתכפר אזלינן ויש לומר דר"ל אף בתר מתכפר ולאו לאפוקי בעלים אתי:

יוסי דוהא כרבנןן יצ"ל דלפי זה לא מיתוקמא ההיא סוגיא דפרק הפרה:

לא שנו אלא בומן הוה. מו וא״מ האמר פרק שור שנגח הפרה (ב"ק דף נג:) שור ושור פסולי המוקדשין שנגחו אביי אמר חלי נזק ומוקי לה במועד אבל שור של פסולי המוקדשין פטור אלמא לאו רעהו קרינא ביה וקאמר התם נמי דשור של הדיוט שנגח שור של פסולי המוקדשין חייב אלמא משמע דקרינא ביה רעהו ולריך לומר דקמייתא מיירי בבכור לוו דלא מלי פריק לחוברייתא בשאר קדשים דפריק להו במומן והתם בזמן הזה איירי שהרי האמוראים דאיירי התם עלה לא הוו בזמן הבית ואפילו הכי קאמר התם דלאו ממונו הוא ואם כן קשה דהכא אמר דממונו הוא בזמן הזה ולריך לומר דהכא אתייא כרבי יוסי הגלילי וההיא דהתם כרבנן ואע"ג דבפ׳ קמא דב"ק (דף יב: ושם ד״ה ואם) לשואמר [ולשני] הא כרבי

שנאמר וידבר ה' וגו'. כממלמ הפכשה כמיב (פטחים מב.). לא נאמר בדברים. נוטריקון לאמר (שם. ועי' ר"ח שם). לאו אמור. אמור להם שיש איסור לאו נדברים תוחה. המקדיש בעלי מומיו. (שט). המקורש בעלי בו מין. והקטירן כולן לעולה (דעיד ה). מוכרין אותו תם חי. בזמן הזה והכהנים מוכרים אותו לכהן ולוקח ימתין עד שיפול בו מום וישחטנו, אבל תמים שחוט לא דאין לו מהנה אלא הבורה דאסור בהנאה. מקט ממ קפרט למפול פולה ב״ק לקלשים השחוטין נחוץ הוא (ב״ק יבי). ומקדשין בו. כהנים, את האשה. לממוע הוא, לבעליו של בכור היינו כהן, דמשנולד הבכור שלו הוא (שם). לא שנו. דבכור חי הוי ממון בעלים כשהוא

שינויי נוסחאות

אן ג"ל נדכה למעשה אלו קדשי וכו' (יעב"ץ) כן צ"ל אלו קדשי מזכח (יעב"ץ) גן קמל אלא ללו מיכת מלי נמחק (ש"ח) דן גופו [נ"ל מוכחן הוא דלקי לכל (ש"ח) (מ"מ מוגמן הוא דקקי מפג (ש"מ)

מ] אומו אתה מקדיש לבדק
הבית ואי אסת מקדיש תמימים
לנדק הנית (ש"מ)] הפכשה
כולה שהיא (ש"מ)] קפרא. נ"א
אסברא לך לאמר לא נאמר בדברים. מפל לן למות מחות בדרים והיא ס"א [ובכ" אחר חסברא לאחר לא נאמר בדברים] (ש"ח) א] בי רב אחרי (ש"ח) ען צ"ל לאמר לאו אמור כך איתא בפסחים מב. י] נ״א אימורי יאן מזכח ונב. ין לינו אימורי יון מוכנו רבא אמר עובל (ש"ח) יבן ע' בכ"מ במיי פ"א מהלי איסורי מזבח ה"ד הגי מהופך, [ועי מנחות נ"ח ע"ב מו' ד"ה ואי למתיג] (מראיב) יגן מקלמו אביי אמר לון (מראיב) יון למת רכ ברנג אברי מיבם לפיי נמתק [וכר: מברנג לחל למת רכ הולם] (שים) לחל היל למת רכ הולם] (שים) מת מתיקן את מיניקור וועיל (שים) עון מתיקן בהן לף אה שלהן (שים) עון מתיקן בהן לף בכור כו' למת לו ר' יותן בן לון עורי מה לי (שים) יון מתיקן בהן לף הבברר (שים) לי מ"ם ל"ל ביונים. מ"ם ל"ל ביונים. מ"ל לי ("ע"ם) הבברר (שים) לון בוונים. מ"ל לון בוונים. מ"ל לון בוונים. מ"ל לון בוונים. מ"ל לאמרי.] (מרא"כ) יג] מקלתו אביי האשה (שית) כאן בגוויה. מ"א האשה (שית) לכהן בגוויה. מ"א החאיל ויש לכהן שותפות בו (שית) ככן דקאי. ל"א הואיל ואין לכהן זכיה בגוויה. ל"א הואיל ואין לכהן שותפות בו (ש"ת) כגן מיבת לכהן שותפות בו (ש"ת) כגן מיבת נמחק (ש"מ) לד] הזה ומי קתני (ש"ח) כהן למשמועינן קתני (ש"ח) כהן למשמועינן דבכור מוכרין אותו תמים מי ש"ח כון בכיי אתר אין לי דיכול להתפים (ש"ח) כון ל"ל דיכול להתפים (ש"ח) כון ל"ל שמותר וכו' (מצו"ד) לח] תי' נמי נמחק (ש"מ) לט] חדא לקי ואליכא (שיח) לאן אקטריה חד (פוליכא (שיח) לא אקטריה חד לכוליה לא לקי (שיח) לאן הכהן להקריב לעלמו (שיח) לבן זוכה (רש"ש) (גן מוס בפרק כל (ש"מ) לדן ל"ל תם שחוט (הגר"א) להן ל"ל במשנה לון הזה משמע לסן כי במישה מן אה משפע דבכור בזמן הזה ממון בעלים הוא וח"מ (ש"מ) לו] בנכור שור ללמ (ש"מ) ל"ל ובתרייתא לט] אמרינן הא רננן ל"ל כו' לט] אמרינן הא רננן ל"ל כו'

הקטרה מקצתו ועייל קבלת הדם ואי לא לקי כלל אכתי בציר ליה חדא: תום" ד"ה שאין זכין בחייהן. [תימא אף אם זכין [נמי] בחייהן אין ממירין למ"ד בתר מתכפר אזלינן, וי"ל דלא אתא למעט רק מקדיש להתכפר חברו אבל מי שהקרש שלו פשיטא דיתכפר ע"כ:] שם ו"לאו "לאפוקי בעל"ם אתי. ונ"ב כגון כהנים אם היו זוכין בהן בחייהן ולא אתי לאפוקי רק מקדיש דאינו קרור בעליו הואיל ואין לו זכיה תו" ר"פ ז"ל: תום" ד"ה "לא שנו ובו" דפר"ק "להו בסוםן. וכן פ" רב יהודאי גאון: שם ו"לאו "לאפוקי בעל"ם אתי בע"ל במום במום וצריך "לוםר דהבא אתי"א כרבי יום" הג"ל". ע" בהשמטות בסוף המסכת:

םב א מיי' פ"ה מהל' ערכין הל"ו: הל"ו: סג ב מייי פ"א מה' איסורי מזכח הל"ד וע"ש: םד ג מיי׳ פי״ח מהל׳ סנהדרין :סל״ב

הל"ב: בה ד מויי פ"א מהל' איסורי מזכח הל"ד ע"ש בכ"מ: בו ה מויי פ"א מהל' ממורה הל"ט: בו ו מויי פ"א מהל' בכורות בו ו מויי פ"א מהל' בכורות

הלכה ג וטוש"ע י"ד סימן

תורה אור השלם

 וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּע וְקָלוּט וְדְבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֵדֶר לֹא ויקרא כב כג ירצה: .2 ויִדבֵּר יִי אֵל משַׁה לֵאמר:

יוקרא כב יז ויקרא כב יז ויקרא כב יז נקרא כב יז יז יַדְלִיפָנוּ וְלֹא יָמְיר אתוֹ 3. לֹא יַדְלִיפָנוּ וְלֹא יָמִיר אתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאָם הָמֵר ימיר בַּהַמָה בַּבַהַמָה וְהַיָה הוּא

מוסף רש"י